

Лешникотрошачката

Навръх Коледа в дома на Мари и Фриц има много гости.

Навън е красива зима, зад прозорците се сипе сняг, а въкъщи елхата грее с разноцветни светлини. Децата играят край нея, гонят се и с нетърпение чакат подаръците. Мари непрекъснато поглежда към вратата – кога ли ще дойде кръстникът ѝ Дроселмайер? Той е голям майстор на играчки, истински вълшебник. Всяка Коледа ѝ подарява нещо необикновено хубаво, което е измайсторил сам.

Каква ли изненада е подготвил сега?

Момиченцето нетърпеливо поглежда ту часовника, ту вратата и чака...

Разгърнете книгата и тръгнете с Мари на едно вълшебно коледно пътешествие!

Натискайте нотичките на страниците,

за да чуете прекрасната музика на Чайковски, която вдъхва живот на невероятната история на Мари и човечето лешникотрошачка.

Гостите и децата танцуват, но някой звъни на вратата! Кой ли е?

Подаръкът беше спранен – малко човече
с великолепен червен мундир и лъскави черни ботуши.
– За кого е този хубав малък войник? – попита Мари.
– За всички вас – усмихна се кръстникът ѝ. –
Това е лешникотпрошачка с форма на войник. Ще ви помага
за сладкишите. Ще чути пвърдите лешници и орехи. Опитай!
Момиченцето пхна един малък лешник между зъбите на войника,
той затвори уста и – хрус! – лешникът се счути.
Мари радостно запляска. Тогава и Фриц настоя да опита.
Слагаше най-големите и най-пвърди лешници и ето – прас! –
лешникотпрошачката се развали. Мари се разплака неудържимо,
но кръстник Дроселмайер я успокои:
– Не плачи! Това войниче е герой.
Утре ще го поправа и ще стане като ново.
А сега лягайте, стана късно.

Мари не можеше да засти. Какво ли правеше малкият войник лешникотпрошач – ранен и съвсем сам? Тя спана и се промъкна крадешком по стълбите – покрай часовника, покрай мишките, които живееха под стълбите, покрай елхата. Спигна до шкафа с играчките, където беше лешникотпрошачът, почно когато големият степен часовник започна да отброява дванайсет удара. Изведнъж се чу пропот на миши крачета и от ъглите на стаята започнаха да изскачат безброй мишки, начело с техния цар – огромен мишок със златна корона. Строи се и нападнаха играчките. Тогава играчките оживяха и започнаха да стават все по-големи. Водеше ги Лешникотпрошачът. Двете армии влязоха в смъртна битка, но мишките бяха много и играчките започнаха да губят. Без да му мисли, Мари свали пантофа си и с всички сили го запрати към мишия цар. Царят тупна на земята и в същия миг мишките изчезнаха.

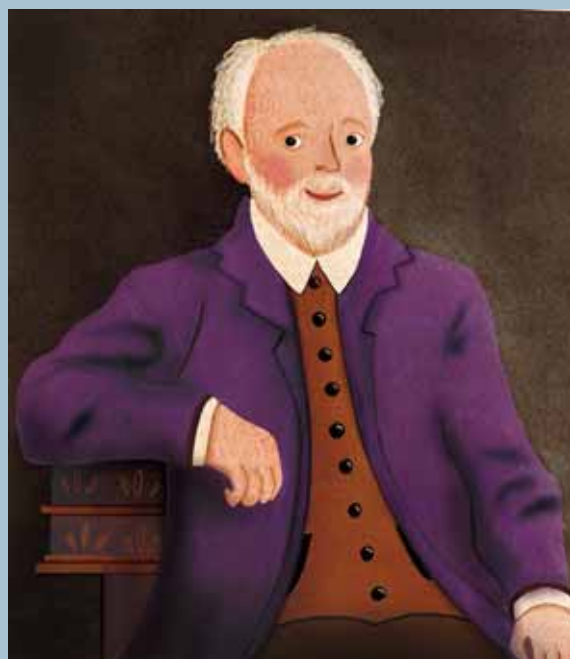
Принцът и Мари пътуваха дълго. Най-после стигнаха в Страната на сладкишите и влязоха в Марципановия дворец. Мари седна на трона, направен от медена пита, и принцът даде знак за начало на голям бал. Испански кукли изпълниха Танц на шоколада, арабски кукли танцуваха в чест на кафето, а китайски кукли изпълниха Танц на чая. Последва вихрен руски танц в чест на захарните пръчици. – Браво! – ръкопляскаше Мари. – Ах, какви панцьори! Какво ли още са подготвили?

Стана късно.
Денят беше към края си. Танците в
Марципановия дворец свършиха. Мари много
хареса Спраната на сладкишите, но прябваше да се
върща у дома. Вълшебните елени на кръстник Дроселмайер
чакаха отвън. Мари и принцът се качиха и шейната потегли.
Всички им махаха за довиждане.
– Ще ми се това приключение да не свършва никога! –
въздъхна Мари и се обърна към принца, но пред очите ѝ
внезапно се раздвижиха сребърни воали и тя полетя с тях
високо, високо. Спресна се и... отвори очи.
Беше заспала под коледната елха в познатата стая у дома.
В ръцете си държеше дървения лешникотрошач.
Уви, всичко, което се беше случило,
беше само приказен сън.

Пьотър Илич Чайковски

е велик руски композитор с изключителен принос в руската и в световната музикална култура. Роден е през 1840 г. Започва да учи пиано, когато е на пет години, но по настояване на семейството си се подготвя за юридическа кариера. През 1865 г. завършва консерваторията в Санкт Петербург. Музикалното му наследство включва опери, симфонии, концертни и театрални музикални произведения, сред които и три балета: „Лебедово езеро“, „Спящата красавица“ и „Лешникотрошачката“.

„Лешникотрошачката“ е приказан балет по адаптация на приказката на Е. Т. А. Хофман „Лешникотрошачката и царят на мишките“. Премиерата му е през 1892 г. на сцената на Мариинския театър в Санкт Петербург. Чайковски пише музиката близо две години

и не е особено удовлетворен от резултата, но публиката приема балета възторжено. През годините той е поставян в различни театри от различни хореографи и винаги с успех. И днес се радва на огромна популярност и е в коледната програма на много балетни трупи.

В „Лешникотрошачката“ Чайковски за пръв път използвал челеста. По време на своето посещение в Париж през 1890 г. композиторът чул този инструмент и бил толкова очарован от звученето му, че въвел негова партия в балета – в танца на Захарната фея.

Чуйте музикалните откъси на следващата страница и се опитайте да си представите как би изглеждала съответната сцена, ако вие правите хореографията. Историята в тази книга е адаптация по приказката на Хофман, но вие може би ще искате да я разкажете различно, по свой начин.

The Story Orchestra: The Nutcracker

© Quarto Publishing plc, 2017

Illustrations © 2017 Jessica Courtney-Tickle. Written by Katy Flint.

Designed by Karissa Santos.

First published in Great Britain and the USA in 2017 by Frances Lincoln Children's Books, an imprint of The Quarto Group, The Old Brewery, 6 Blundell Street, London N7 9BH QuartoKnows.com

All rights reserved.

Music licensed courtesy of Naxos Rights US Inc.

These clips have been edited for this book format.

Music by Pyotr Ilyich Tchaikovsky published in 1892

ЛЕШНИКОТРОШАЧКАТА

Една вълшебна приказка, разказана от оркестър и балет

© Издателство „Фют“, 2020

Текст Катя Флинт

Илюстрации Джесика Кортни-Тикъл

Превод Екатерина Иванова

ISBN 978-619-199-498-4

Отпечатано в Китай.

www.fiut.bg

БАЛЕТ Музикално-сценично изкуство, което свързва в единен замисъл изкуствата на танца, музиката, театъра. Основно изразно средство в балета е танцът.

ПЕРКУСИОННИ ИНСТРУМЕНТИ Една от петте основни групи музикални инструменти. Макар че ги наричат и ударни, при тях звукоизличането става не само чрез удар, а и чрез триене, приплъзване, разтърсване и т.н.

ТЕМПО Бързината, с която се изпълнява музиката.

ТИМПАНИ Едни от основните ударни инструменти. В оркестрите най-често са четири (голям, малък, среден, пиколо). Тимпанистите получават различни по нюанс тонове, като ползват палки с различни краища. Най-често краищата са изработени от филц, в много редки случаи – от дърво.

УВЕРТЮРА Оркестрово въведение към балет, опера, оперета. Създава атмосфера и подготвя разказа на историята.

ХОРЕОГРАФИЯ Изкуството на създаване на танци и балетни спектакли.

ЧЕЛЕСТА Музикален перкусионен инструмент. Изглежда като малко пиано, но вместо струни има метални пластини с чукче пред всяка от тях. Челестата е сходна по звук с гlockenspiel (инструмент, чийто звук наподобява звънчета) и е един от най-популярните допълнителни инструменти на симфоничния оркестър.

4 Първо действие, Сънят на Мари

Музиката в откъса става все по-бърза, всяка следваща музикална фраза започва с все по-високи тонове – наоколо бързо пробягват мишки! Присъединяват се още инструменти, звучат все по-заплашително. Обърнахте ли внимание на тътена на тимпаните? Следва бавна музикална тема – Мари се крие от мишките...

8 Второ действие, Танц на цветовете

Още един валс! Виждате ли прилики между него и Вальса на снежинките? И двата са написани в такт 3/4, затова докато слушате музиката, броят на три. Заразителната мелодия, изпълнявана от струнните инструменти, звучи като главозамайващо въртене на цветовете, а кларинетите включват любопитен детайл, който напомня пагане на капчици роса.

9 Второ действие Танц на Захарната фея

Слушате един от най-известните танци от „Лешникотрошачката“. Солов инструмент в него е челестата. Именно нейното звучене прави откъса толкова искрящ и магичен. Музиката е въздушна и грациозна – също като Захарната фея. Бас-кларинетът се включва към партията на челестата с ниски тонове и прави откъса още по-забавен.

3 Първо действие Танцът на дягото

Този динамичен, закачлив танц искри от весело настроение. Двата музикални мотива сякаш се „борят“ един с друг, темпото се сменя. Музиката от откъса изобразява Дроселмайер и Мари, които танцуват с лешникотрошача и го движат като кукла.

5 Първо действие, Вальс на снежинките

Този вальс е много зимен, снежен и много красив. Мелодията на дървените духови инструменти създава представа за безброй снежинки, които кръжат и безшумно се носят към земята. А чувате ли на този снежен фон „вихрушката“, изобразена от струнните инструменти? Звучи като леген повеи на вятъра, който върти снежинките около Мари...

7 Второ действие, Танц на тръстиките флейти

В този откъс всяка от балерините държи флейта и се преструва, че свири, докато танцува на сцената. Всъщност музиката се изпълнява не от флейтите на сцената, а от инструментите в оркестъра. Под основната мелодия се чуват струнните инструменти, които изобразяват как балерините танцуват на пръсти.

2 Първо действие, Марш

Обърнете внимание на въвеждението на медните духови инструменти. Звучи съсредоточено, ударно, напрегнато. Виждате как маршируват войниците играчки, нали? Към духовите инструменти се присъединяват и струнните. Тяната тема е в по-бърз и насечен ритъм – войници конници препускат в галоп към противника.

Спомняте ли си къде тези музикални откъси се срещат в коледните приключения на Мари?

10 Второ действие, Финал

Този откъс ни подсказва, че коледното приключение на Мари е към своя край. Към спокойната, замечтана музика на двете арфи се присъединяват флейтите и струнните инструменти, които звучат прозрачно и магично – време е Мари да напусне Страната на сладкишите и да се събуди от своя сън.

1 Увертюра

Оркестърът изпълнява музиката, която слушате, преди още завесата да се е вдигнала. Тя подготвя публиката – ще се случи нещо вълшебно! Още преди зрителите да са заели местата си, струнните инструменти ги въвеждат във вълнуваща атмосфера на очакване.

6 Второ действие Руски танц

Чайковски композирал руския танц в „Лешникотрошачката“ на основата на старинния танц трепак, който се изпълнява бързо, с прикляквания, с много скокове и зашеметяващо въртене. Темпото е весело, енергично и по време на танца постепенно набира скорост и става все по-бързо.